

Udruga Eko Zagreb

Josipa Mokrovića 1

10000 Zagreb

udrugaekezagreb@gmail.com

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode

Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i

održivo gospodarenje otpadom

Radnička cesta 80, 10000 Zagreb

pgo@mzoip.hr

Prijedlozi, mišljenja i primjedbe na Nacrt Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2016.-2022.

Udruga Eko Zagreb smatra da se pitanje gospodarenja otpadom mora rješavati isključivo na principu kružnog gospodarstva na način da se vodi briga o svim segmentima koji utječu na kvalitetnu provedbu, u kontekstu održivog razvoja, uvažavajući osnovna ekološka načela.

Osim što je Republika Hrvatska kao članica EU prihvatila određene obaveze vezano za gospodarenje otpadom, naglašavamo da je RH i potpisnica Pariškog sporazuma kojim su države potpisnice prihvatile obavezu zalaganja za sasvim novi pristup društvenom razvoju u kojem se mora dati prednost zelenim tehnologijama u cilju očuvanja resursa, zaštite okoliša i prirode, a time i ljudskog zdravlja.

Kriteriji za gospodarenje otpadom koje postavlja EU s vremenom postaju sve stroži, i ako se to uzme u obzir, ciljevi i postotci koji su navedeni u ovom PGO-u nisu preambiciozni, a dobro postavljenim sustavom bi se moglo u predviđenom periodu postići i više od planiranog, što se pokazalo u praksi i pojedinim gradovima naše zemlje (Krk, Čakovec, Prelog).

U ovom PGO-u posebno podržavamo mjere koje se planiraju poduzeti po pitanju odvojenog prikupljanja otpada na samom mjestu nastanka te daljnjeg prikupljanja i obrade u svrhu recikliranja i kompostiranja, kao i preventivne mjere spriječavanja nastanka otpada.

Iako smatramo da je smjer ovog Plana pozitivan, uvjereni smo da su potrebne određene korekcije i nadopune da bi se omogućila kvalitetna provedba gospodarenja otpadom.

1. Staviti naglasak na važnost odvajanja biootpada

Na str. 24/90 u tekstu PGO-a piše: *"Za obradu i zbrinjavanje miješanog komunalnog otpada te neopasnog industrijskog otpada je predviđena izgradnja centara za gospodarenje otpadom (u daljnjem tekstu: CGO), što se odnosi prvenstveno na otpad koji preostaje nakon izdvajanja frakcija papira, metala, stakla i plastike iz miješanog komunalnog otpada. Koncept sustava CGO-a uključujući i tehnologiju mehaničko-biooške obrade (u daljnjem tekstu: MBO) pridonosi postizanju ciljeva u vezi s odlaganjem otpada, postojeći koncept sustava CGO-a nije zadovoljavajući i dovoljan za postizanje ciljeva recikliranja komunalnog otpada."*

Iz navedenog teksta se može zaključiti da će u CGO dolaziti miješani komunalni otpad iz kojeg nije uopće izdvojen biootpad i nije jasno odnosi li se to na postojeće stanje ili na planirano stanje.

Biootpad u ukupnom MKO ima udio od 37% i njegovo razvrstavanje i izdvajanje na kućnom pragu, predstavlja osnovni preduvjet u razvrstavanju otpada jer se njegovim odvajanjem od ostalih suhih frakcija može brzo postići visoki postotak razdvojenog prikupljanja otpada, kao i dobivanje kvalitetnih reciklabilnih frakcija.

Smatramo da je potrebno građanima posebno naglasiti važnost odvajanja biootpada i opasnog otpada na kućnom pragu, te ih treba motivirati i proporcionalnim smanjenjem računa za postignute rezultate.

2. Ispraviti brojku u tablici 10., srt. 37/90 kod Cilj. 1.3.

U tablici je naveden postotak - 40%, iz čega se ne može zaključiti je li je samo 40% od ukupnog biootpada izdvojeno iz MKO ili je iz ukupnog MKO izdvojeno 40%, što ima sasvim različito značenje.

3. Uvrstiti u tablicu 31. str. 78/90 financijska sredstva za monitoring, kontrolu i reviziju postojećih gospodarskih subjekata koji se bave gospodarenjem otpadom, posebno onih kod kojih je došlo do promjene određenih okolnosti kod samog subjekta ili u vanjskom okruženju.

Također, potrebna je veća kontrola ostalih gospodarskih subjekata vezano za praćenje tokova opasnog otpada, kao i općenito praćenje tokova opasnog otpada na državnoj razini.

4. Potrebno je korigirati financijska izdvajanja za Centre za ponovnu upotrebu, kao i sredstva za recikliranje biootpada i građevinskog otpada.

5. Prijedlog uvrštavanja divljeg odlagališta Ježdovečka šuma na popis potrebnih sanacija crnih točaka - str. 34/90

Ježdovečka šuma - jedno od najvećih i najproblematičnijih divljih odlagališta, smješteno u zapadnom dijelu grada Zagreba (GČ Novi Zagreb-zapad, MO Ježdovec).

U periodu od 1998.g. odložena je ogromna količina građevinskog i opasnog otpada na površini od oko 125 000 metara kvadratnih. Smeće je odlagano na tlu nakon ilegalnog krčenja šume kao i u iskope dubine do 10 metara koji su nastali nakon ilegalnog šljunčarenja. U nagomilanom otpadu nalaze se i opasni materijali poput azbesta, infektivnog otpada te raznih kemikalija i ulja. Opasan sadržaj iz otpada oborinske vode odnose u dublje slojeve zemlje, a velik dio naselja još uvijek nema vodovod, nego se služi bunarima. Iskopane jame napunjene i zatrpane smećem „zadiru“ u prvi vodonosni sloj aluvijalnog vodonosnika, stoga odloženi otpad dolazi u doticaj s podzemnim vodama. Važno je naglasiti da se radi o III vodozaštitnoj zoni Zagrebačkih vodocrpilišta u kojoj je Ježdovec rezervno zagrebačko vodocrpilište koje se nalazi uzvodno od najvećeg zagrebačkog vodocrpilišta Mala Mlaka. Budući se radi o pravoj ekološkoj bombi , potrebno je što prije napraviti sanaciju ovog nelegalnog odlagališta i poduzeti mjere kojima bi se spriječilo daljnje devastiranje ovog područja.

Postoje procjene da su za sanaciju ovog problematičnog odlagališta potrebno velika financijska ulaganja, te smatramo da se rješavanje ovog velikog i urgentnog problema treba uvrstiti u projekt sanacije crnih točaka u Tablicu 8. str.34. PGO 2016-2022.

6. CGO – centri za gospodarenje otpadom

Navedeni centri bi trebali biti koncipirani tako da poštuju hijerarhiju gospodarenja otpadom kao i Zakon o zaštiti okoliša te Zakon o održivom gospodarenju otpadom.

Sada se u CGO prema nacrtu plana predviđaju MBO postrojenja kod kojih je produkt u većem dijelu RDF, SRF i slično, što se spaljuje u cementarama ili spalionicama uz ogromne štetne i trajne utjecaje na okoliš i zdravlje jer iste ne mogu svojim filtrima zadržati sve štetne tvari bez emisija u zrak i okoliš.

Problemi takvih centara sa MBO postrojenjima su:

I. Zdravstveno-ekološki

- a) RDF, SRF kao i većina produkata MBO postrojenja, koji se kao takvi mogu spaljivati u cementarama ili spalionicama, podrazumijevaju emisiju vrlo opasnog plinovitog i čestičnog kemijskog otpada u atmosferu koji će zbog atmosferskih strujanja ugrožavati ne samo lokalno stanovništvo, već i daleko širi okoliš u odnosu na lokaciju spalionice/cementare. Taj opasni kemijski otpad, koji je notorni nosač dioksina, najotrovnije i najkarcinogenije tvari (skupine tvari) stvorene ljudskom djelatnošću, uz živu, i submikronske čestice koje sadrže vrlo velik broj karcinogenih i izrazito toksičnih anorganskih (teški metali) i organskih spojeva, zdravstveno bi ugrozio velik broj ljudi i

doveo do bitnog srozavanja kvalitete zraka i općenito kvalitete života (s aspekta zdravog okoliša) ne samo u neposrednom okolišu namjeravane spalionice već i šire.

- b) Gomilu opasnog otpada (šljaka i pepeo opterećeni dioksinima, teškim metalima, drugim toksičnim anorganskim i organskim tvarima) čije bi deponiranje (naravno, i sve operacije uz to) značilo tešku i nepopravljivu ugrozu i degradaciju okoliša i ugrožavanje zdravlja ljudi. Navod o miješanju s cementom u osnovi predstavljaju obično naklapanje koje ne vodi nimalo računa o svim elementima takve "zamisli", ponajprije zdravstvenim, no podjednako ekološkim/okolišnim. Treba voditi računa da netko rukuje takvim materijalom prilikom gradnje, kao i to da se jednom sagrađene građevine ipak moraju srušiti, što znači da ostavljamo problem budućim generacijama.

II. Ekološki

- a) Konceptija koja uključuje dalje stvaranje smeća i trpanje smeća u spalioničku peć ili cementare, potpuno ignorira činjenicu da ekologija, polazeći od znanstvenih premisa, zahtijeva primjenu postupaka koji neće dovesti do povećanih onečišćenja okoliša, što je u skladu i s 1. stavkom članka 9. Zakona o održivom gospodarenju otpadom. Onečišćenje okoliša jedan je od najtežih aspekata planetarne ekološke krize; CGO koji predviđa u svom konceptu MBO upravo se zasniva na pristupu i postupcima koji bi doveli do toga da nekoliko stotina tisuća tona komunalnog otpada bude pretvoreno u smeće (RDF, SRF i sl.) i potom, spaljivanjem u više milijuna tona opasnog i vrlo opasnog plinovitog, čestičnog i krutog kemijskog smeća, s nesagledivim posljedicama, napose u dužem vremenskom razdoblju.
- b) Štoviše, ne samo da bi takav pristup doveo do ispuštanja milijuna tona kemijskog smeća, već bi u potpunoj suprotnosti sa zahtjevima utemeljenim na ekološkim znanostima, doveo do značajnog, vrlo štetnog i skupog uništavanja vrijednih sastojaka komunalnog otpada, koji se danas bez poteškoća mogu preko 90% iskoristiti za novu uporabu, bilo recikliranjem bilo preradom. To je zaostali, neprimjereni i necivilizirani odnos prema resursima, koji se u kontekstu modernog i civiliziranog ponašanja potpuno napušta, u skladu s navedenim (i mnogim drugim) razlozima.

III. Gospodarsko-financijski

- a) Izgradnja sortirnica kao i kompostana uz odvojeno prikupljanje biorazgradivog, i ostalog otpada na principu "od vrata do vrata", višestruko je jeftinije od izgradnje MBO postrojenja.
- b) Ovakav CGO sa MBO postrojenjem značio bi također uništenje ne samo značajnih materijalnih resursa (sekundarne sirovine etc.), već bi i cijena prerade miješanog komunalnog otpada kao i cijena odvoza istog na spaljivanje u cementare/spalionice bilo značajno opterećenje za građane kao i za JLS.

Stoga predlažemo da se u planu redefinira sadržaj koji se odnosi na CGO na način da se da prednost sortirnicama za odvojeno prikupljeni otpad te da se ovisno o mogućnosti u njih uključuju i kompostane.

Predlažemo isto tako da se JLS obavežu na odvojeno prikupljanje "od vrata do vrata" plastike/metala, papira kao i obavezno biorazgradivog otpada prije dobivanja bilo kakvih sredstava za poticaje.

7. CGO-Lećevica

Lokacija CGO-a Lećevica na kraškom terenu i nadmorskoj visini 450 m u očuvanoj i nezagađenoj prirodi predstavlja direktnu prijetnju ugrožavanju izvora pitke vode za srednju Dalmaciju, te smatramo vrlo upitnim sve odluke koje su donešene u cilju izgradnje ovog centra. Ovo će vjerojatno postati jedna od crnih ekoloških točaka u Hrvatskoj.

Smatramo vrlo simptomatičnom činjenicu da je u Hrvatskoj gotovo 100% -tna prolaznost Okolišnih dozvola kod nadležnih službi, dok je u nekim razvijenim zemljama poput Švedske 50-60%. Ovaj podatak upućuje na zaključak da su neke Okolišne dozvole izdane više radi zadovoljavanja pravne procedure nego stvarno ispunjenih uvjeta zaštite okoliša, ljudskog zdravlja kao i procjene rizika.

Iako je RH potpisala i ratificirala Arhušku konvenciju, sudjelovanje građana i zainteresirane javnosti je uglavnom svedeno na ispunjavanje zakonske forme što nam potvrđuju i brojni prigovori vezani za gradnju CGO Lećevica, koji se očito, uopće nisu uzimali u obzir pri odluci o izgradnji ovog centra.

Predsjedništvo Udruge Eko Zagreb

Ivan Kos, Tomislav Čolakić, Josipa Juričev-Sudac

Zagreb, 2.prosinca 2016.